

Eleki Krónika – 2000. január

A vizesgondok áttekintése

Az időjárás szeszélyessége - túlzott csapadék -, valamint városunk földrajzi fekvéséből adódóan a lakosság ismét belvízzel küszködik, a belvízvédelmi készütség is a legmagasabb, harmadfokú. Ahogy az ember elnézi az időjárás alakulását úgy tűnik, hogy a tavaszi olvadás sem fogja mérsékelni a gondokat, sőt...

Tehát a vízgond makacsnak, tartósnak ígérkezik. A jelenlegi helyzetkép ismertetésére kértük meg Székely Lászlót, a polgármesteri hivatal szociális osztályának ügyintézőjét, a helyi polgári védelem megbízottját.

Székely László egyebek mellett elmondta, hogy a tavalyi tavaszi-nyári jelentős mennyiségű esőzések hatására komoly víztömeg gyűlt össze a vízelnyelő rétegekben. És értelemszerűen megemelkedett a talajvíz szintje, az átlagos -2,5 méterről -1 méterre. A mostani téli csapadék rétegvízként jelentkezett, a talajviszonyok hatására egy délnyugati irányú folyást eredményezett. Mindezek következményeként a település csapadékvíz tározó és -elvezető rendszere egyrészt a karbantartás hiányossága miatt, amely az elmúlt 25 esztendő csapadékszegény időszakával is magyarázható, másrészt pedig az új településszerkezet, a beépítetlen területek beépítése, például a Szőlőskert egy része megszűnt, de a zártkertek egy része is beépítésre került, valamint a kárpótlással kapcsolatos tulajdonviszonyok kialakulása, illetve az évekkal ezelőtt végzett csatornázási koncepció hiánya miatt csak részben képesek feladatuk ellátására. A felgyülemlett víz elvezetése hosszadalmas folyamat, ezért a problémát szivattyúzással igyekeznek megoldani. A tavalyi nyári esőzések során a település egész területén I. fokú, egyes részein II. fokú, a súlyosan veszélyeztetett településrészekben, mint például a Táncsics utca, a Kossuth utca és a Vécsey sor által behatárolt területen III. fokú belvízvédelmi készütség volt érvényben. A gondok felszámolására a városi önkormányzat 20 fő közmunkást és 15 fő közhasznú munkást foglalkoztatott, a kárelhárítási tevékenységet 4-5 szivattyú kapacitásával két héten keresztül folytatták. A védekezés pénzbeli megfogalmazása értelmében hozzávetőlegesen 1,5 millió forintos kiadást jelentett az önkormányzatnak, amelyet a későbbiekben a megyei Területfejlesztési Tanács által katasztrófa elhárítás címen az önkormányzat vissza is kapott.

A jelenlegi belvízzel kapcsolatos problémák tavaly november közepe táján jelentkeztek, a készütséget pedig december 16-án rendelték el. A nyáritól eltérően ezúttal a Szőlő sori új osztásban, valamint a Kisfaludy, Pöltenberg utca és Vécsey sor által behatárolt területen jelentkeztek komoly, aggasztó problémák. A településen az elmondottak jegyében II. fokú, az említett körzetben pedig III. fokú belvízvédelmi készütséget kellett foganatosítani. Időközben a veszély szélesebb körzetre terebélyesedett; így például a Tavas és Madách utca övezetére, a Kígyó utca és a Zalka Máté utca övezetére, a Leiningen utcára, valamint a Kétegyházi út végső szakaszára. A védelmi intézkedés nagy erővel folyt, hat-hét szivattyú segítségével a település különböző pontjain végeztek vízátemelést. Emellett a vízelvezetésre két-három munkagéppel új csatornákat nyitottak; a Benedeki 1-es csatornát újraindították, csakúgy mint a Kisfaludy, Dugovics, Bem utca részeit összefogó csatornát, a Rákóczi utcában és a Szőlő soron elszívógódróket nyitottak, valamint a Szőlő sor és Temetősor között a tűzoltólaktanya udvarán keresztül egy új

csatornát hoztak létre. Emellett kotrásra került a négyes és ötös számú tározó, a Nadas villanytelep közötti összekötő csatorna, valamint a levezető nyugati csatorna felső része. Habár a település árokrendszere viszonylag jól működött, szükségesnek látszik egy új belvízvédelmi terv kidolgozása, amelynek elkészítéséhez az önkormányzat külső szakembereket is bevon, a terv lényegbeli kidolgozása január 17-én kezdődött el. A szakemberek bejárásával, terepszemlével és az eddigi tapasztalatok hasznosításával dolgozzák ki a tervet.

Egyébként a belvízvédelmi munkák a jelen pillanatban is folynak, a megváltozott talajviszonyok miatt olyan területek vannak, ahol a csatornanyitást nem tudják megvalósítani, ezért ott elsősorban szivattyúk segítségével emelik át a felesleges vizet, ilyen terület például a Bem utca, a Vécsey sor, valamint a Szőlő sori új osztás. A mostani belvízveszély a nyáritól eltérően lakóépületekben, gazdasági épületekben is jelentős károkat okozott. Ezen károk előzetes felmérése lakossági bejelentések alapján történik, erre azért van szükség, hogy az esetleges országos jellegű kárfelmérést megelőzve már konkrétumokkal lehessen szolgálni: hol, milyen jellegű károk keletkeztek. Ahhoz viszont, hogy a jelenlegi védelmi munkák ne csak elhárítást, hanem megelőzést is szolgáljanak, szükség van a lakosság segítségnyújtására is, tehát minden lakos a háza előtti árkokat ki kell hogy tisztítsa, csakúgy mint az áttereszeket. Néhol az utcai árkok betömődtek, ezeket ismét funkcióba kell állítani, hogy a víz elvezethető legyen.

Végül, de nem utolsó sorban említést teszünk azokról, akik tényleges segítséget adtak a belvízvédelem során: a Gyulai Tűzoltóság, a Békéscsabai Tűzoltóság, a Békés Megyei Polgári Védelem Gyulai Kirendeltsége, a Kövizig, Kocsis Attila vállalkozó, a BÓLEM Kft., az EVI Kft. és az ELEKÉP Kft.

B.N.

Németországi tanerő Eleken?

Az eleki városi könyvtárban Reisz György elnökletével 2000. január 6-án megtartotta első ülését a helyi Német Kisebbségi Önkormányzat.

Az elnök beszámolójából sok érdekes dolog derült ki. Elsőként talán azt emelhetjük ki, valószínűleg még ez év februárjától egy tanárnő érkezik Németországból Elekre, aki még ebben a félévben németet fog tanítani az általános iskolában. Itt a legnagyobb probléma valószínűleg az lesz, hogy sikerül-e számára biztosítani az anyagi feltételeket. Mindenféleképpen nagy siker lenne, ha egy németországi tanerő érkezne városunkba, még ha csak félévre is! (Döntés ez ügyben a hetekben fog születni.) Azt is el kell mondanunk, hogy ennek a szép tervnek a felvetése, illetve a szervezés Reisz György érdeme!

Azt is megtudták a jelenlévők, hogy napokon belül valamelyik eleki sportegyesület futballmezeket fog kapni. (Az adományozó a stuttgarti repülőter.) Reisz György most sem adta fel azt a tervét, hogy ismét legyen fúvószenekar Eleken. (Németországban gyűjtött, gyűjt hangszereket.)

Jól halad az az ügy is, hogy sikerül-e megvásárolni a Német Házat Eleken. Valószínűleg

több kisebbségi önkormányzat is meg kívánja vásárolni egy jelképes összeggel a várostól azt az épületet, amelyet jelenleg is használ.

Nádor Mária alelnök pedig többek között arról szólt, hogy az idén kik kaptak oklevelet a december 18-ai eleki kisebbségi napon a németek közül. Ezek a következők: Gábor Ferencné, Regős Györgyné, Váradi-Wittmann Boldizsár. (Mi is gratulálunk nekik!)

Az idei első svábbál március 4-én lesz, a belépő 500.- Ft. Az augusztus 5-ei világtalálkozóra az elekiek meg szeretnék hívni a resicabányai (Románia) együttest. Az alelnök is kiemelte annak a fontosságát, hogy a világtalálkozó meghívóját minél előbb el kellene készíteni.

Januárban még lesz egy másik ülés is.

Rapajkó Tibor

Keressük a gyökereinket“Eleki olvasztótégely”

Írandóm alcímét azért tettem idézőjelbe, mert - a plagizálásnak még a látszatát is elkerülendő - 1990. március 24-én a Képes Újság ezt a címet adta Igriczi aláírással egy eleki riportkörút alkalmával. S merthogy kifejezőbbet én sem találnék, kölcsön kérem egy mostanában indítandó sorozathoz. Ám, - ha meggondolom -, az egész Kárpát-medence egy valóságos olvasztótégely...

Az a szándékunk, hogy a jelenleg itt élő embereket szóra bírjuk a tekintetben, hogy mit tudnak eredetükről, származásukról, és mit tartanak fontosnak továbbadni leszármazottaiknak, a kései utódoknak, a jövőnek. Hogyan lettek “elekiek”? Egyáltalán - azok lettek? Miként, hogyan nyilvánul ez meg bennük - ma?

No nem valamiféle “kutyabőrös családfa-kutatásra” gondolok (bár az se kutya!), de úgy véljük, hogy mindannyian kíváncsiak vagyunk.

Kíváncsiak vagyunk sokmindenre, de elsősorban önmagunkra. Kik vagyunk? Honnan, s miért jöttünk pont ide? Milyen géneket hordozunk magunkban, milyen temperamentumot, vérmérsékleteket őriznek sejtjeink? Honnan, miből erednek ezek? Hogyan látják - élük meg - ezt az idősebbek és miként a fiatalok? Utóbbiak mit tudnak önmagukról?

Tudunk-e eligazítást adni nekik az identitás megőrzéséhez?

A népek, nemzetek keveredéséből melyek és milyen jellemvonásait tartjuk, tartják ma fontosnak? ... sajátjuknak, sajátunknak? Mit fogadunk el az Ősöktől? S ezekkel együtt - vagy nélkül - , mit fogadunk el Önmagunkénak?

Ha az imént a Kárpát-medencét említettem, s ezzel együtt a népek keveredését - hogyne vetődne fel ezek a kérdések a ma Eleken élők körében? Hiszen itt aztán az utóbbi évtizedekben igencsak sokfélévé váltunk, ill. válhattunk! Mondjuk gyakorta a “hivatalos” kérdezősködésre, hogy Eleken 5 féle náció él becsült arányokban, ami így igaz is: magyarok, románok, németek, szlovákok és cigányok laknak itt együtt mérhető százalékokban, de többen előfordulnak egyéb nemzetiségekhez tartozók is, illetve azok leszármazottai, pl. zsidó, francia, orosz, stb. Szóval jól összekeveredtünk, de ez még nem minden! Számunkra most az a legfontosabb, hogy mindazok, akik most itt élnek Eleken, mit tudnak származásukról, eredetükről, s ezt most hogyan látják, hogy élük meg?

A legjelentősebb migráció (vándorlás, költözködés a lakosság belső cseréje) 1946-ban érintette a településünket, de az emigráció (külföldről hozzánk, ill. tőlünk külföldre) az 1724-es német telepítés, ill. az 1946-os, 1956-os, 1989-90-es évek táján (de ez után és napjainkban is) ugyancsak számottevőek voltak. Ám, ha nem, hát mindenképpen életeket, sorsokat befolyásolóak, meghatározóak.

Próbáljuk meg együtt, közösen kideríteni, hogy bizonyos reakcióink miért és miként - és miért éppen úgy - nyilvánulnak meg bennünk, ahogyan és amiért.

Itt vagyunk az ezredfordulón, államalapításunk millenniumán. Kell, hogy foglalkoztasson bennünket ez a kérdéskör, mert megválaszolásuk nélkül gyökérteleneknek érezhetjük magunkat. Hová tartozunk? Miből táplálkozhatunk a gyökereink nélkül? Keressük meg azokat együtt, és figyeljünk önmagunkra: Kik vagyunk? Honnan Jöttünk? Maradunk? Miért? S ha nem, hát akkor hová tartunk? Mit akarunk? Akarunk-e egyáltalán valamit az őseink által belénk oltott, ránk ruházott génekkel?

Sok kérdés merülhet föl bennünk, identitás-tudat, öntudat, nemzet-tudat, a haza - óhaza, a család, a rokonság kérdése makro- és mikroszinten...

Ehhez, hogy mindezekre választ kaphassunk, mindenekelőtt magunkban kell (megpróbálni) "rendezni saját dolgainkat". El kell mondanunk, ki kell beszélünk, le kell írunk kételyeinket (amelyekre a kutatások sem mindig tudnak választ adni), és bizonyosságainkat, (amelyek megerősíthetnek bennünket identitásunkban).

A leírtak alapján várjuk mindazoknak a jelentkezését, akik akár személyes beszélgetés keretében, akár önéletírás formájában szívesen adnák közre történetüket akár mások okulására, tájékoztatására, eredetükről, identitásukról - egyszerűen megélt életükről.

Megkülönböztetett figyelemmel szeretnénk kísérni az 1946-os évek táján történt "telepítettek" történeteit, majd az 1956-57-es évek sorsfordulójának részeseit, de ugyanígy az 1989-90-es (és mai) esztendő (e-)migrációjának alanyait, az ú.n. "menekültek" otthonra, hazára találásának történeteit.

Kérjük Önöket, hogy keressenek! Gondolataikkal, történeteikkel, életüket, sorsukat közreadjuk az Eleki Krónika hasábjain. Névvel vagy anélkül is várjuk egy beszélgetésre, várjuk írásaikat, gondolataikat HATÁRON INNEN ÉS HATÁRON TÚL IS!

Tel.: 66/240-148. Személyes beszélgetésre várjuk: Elek, Gerolzhofen negyed 6. sz. Leveleiket ugyanerre a címre várjuk! A történetírásban résztvevők körét a 2000. évi "Elekiek V. Világtalálkozója" alkalmából elismerésben, jutalomban részesítjük.

Tehát: "KERESSÜK EGYMÁST!"

Topa Sándorné

Elkedvetlenedett gazdasági ágazat

Íme, a teljesség igénye nélkül egy csokorra való negatívum: bőséges csapadék, talajvíz, disznó-, méz- és tojásügy, melyek hallatán borsószik a mezőgazdák háta.

Mindezek tudatában Sípos Sándor eleki őstermelőt arra kértük, elemezze az előző gazdasági évet, amely értékelés már csak azért is érdekes lehet, mert alanyunk nem csak az eleki helyzetet ismeri, de a megyei közgyűlés mezőgazdasági bizottsága, valamint a megyei mezőgazdasági demonstrációs bizottság tagjaként szélesebb rálátása van a

gazdasági élet e szeletére.

Sípos Sándor egyebek mellett elmondta; jelenleg főleg sertésenyésztéssel, valamint libatöméssel foglalkozik. Az év elején megyei szinten az átvételi ár kilogrammonként 120 forint körül mozgott, az érdemi változás május elején kezdődött el, ekkor a sertések kilogrammonkénti áránál 140-150 forintot jegyeztek. Mint hangsúlyozta, a gazdák elsősorban a magánfelvásárlóknak köszönheték, hogy megszabadultak tenyészállataiktól. Ugyancsak májusban a gondok enyhítésére, orvoslására alakult meg a Békés Megyei Mezőgazdasági Demonstrációs Bizottság, a kezdeményezés eredményeként júniusban egy kilogramm sertésért 180 forintot fizettek, majd ekképpen módosultak az árak: 185, 190, 200, 205 forint. De még ebben az időszakban is gond volt a túlsúlyos sertések értékesítésével, senki sem vállalta az átvételüket. A gondokat ismételten orvosolni kellett, a fáradozások ebben az esetben is eredményesek voltak: a kormány meghirdette az intervenciók alapját, sajnos ez a keret a megyére nézve csupán a meglévő túlsúlyos sertések felének felvásárlása volt elegendő, az állomány másik fele a gazdánál maradt. Újból lépni kellett, az illetékesek felvették a kapcsolatot a Vágóállat és Hús Terméktanáccsal, valamint a Gyulai Húskombinát Rt-vel. És ha néha adódtak is zökkenők, a túlsúlyos sertéseket sikerült értékesíteni kilogrammonként 206,7 forintos áron, s az illetményt negyven napon belül vehették kézhez a tenyésztők. Eleki viszonylatban háromszáz darab túlsúlyos sertést, valamint háromszázötven darab vágásra leadott anyakocát sikerült értékesíteniük a gazdának, e utóbbiak esetében ez a szám az összállomány mintegy felét jelenti. Ebből érzékelhető: a gazdák nem látnak perspektívát a sertésenyésztésben. Tudni kell, hogy ezeknek a tenyésztőknek nincs érdekképviselőjük, és egyetlen feldolgozó sem köt velük felvásárlási szerződést.

A méhészek háza táján is gondok vannak: a vegyes méz iránt nincs kereslet, de ha mégis értékesíthető, egy kilogrammért 350 forintot adnak a felvásárlók, az akácmézért pedig 600 forintot, ezek az összegek viszont még az önköltséget sem fedezik. Az érdekképviselő itt sem működik.

A kukoricatermesztésnél sem jobb a helyzet: egy hektár beművelése 110 ezer forintba kerül, a terményátlag 65 mázsa körül van, az eladási ár mázsánként 1400-1500 forint körül mozog, amelyből könnyen kiszámítható: a gazda még az önköltségi árat sem tudja biztosítani, ezért nagy az elkeseredettség a termelők között. Egyesek úgy vannak vele, hogy inkább parlagon hagyják a termőföldet.

A tojás jelenlegi 15-17 forintos ára sem fedezi az önköltséget, de voltak időszakok, amikor a tojás darabonként 5-6 forintért talált gazdára. Sípos Sándor nagyon gyengének ítéli meg az előző esztendőket, mint mondta, ilyen árak mellett nem érdemes sertéshízlalással, libatöméssel foglalkozni. Hiszen a tavalyihoz - 1998 - képest 10-12 százalékkal alacsonyabbak a felvásárlási árak, az üzletekben viszont jó néhány mezőgazdasági termékért - hús, tej - többet kell fizetnie a vásárlónak.

B.N.

Építkeztem, gazdagodtam

Gyermekkoromban nem építettem hóvárat. Nem akarat kérdése volt, nem szerettem az erőszakot, a magamutogatást. Ugyanis egy-egy hóvár felépítését követően általában a viaskodások kerültek előtérbe. Mert mindig akadtak olyanok, akik el szeretnék volna foglalni a más hóvárat. Ilyenkor komoly támadások, verekedések zajlottak. természetesen a dolgok mímelése mellett nagy komoly pofonok is elcsattantak. Nos, én ezekkel úgy voltam, köszönöm, nem kérek. Persze eldugott helyen, egyedül hóvárat építeni nem volt nagy dolog, ezt én is tudtam, és nem építettem.

Fiamnak köszönve, mégsem maradtam ki e ceremóniából. Egyik nap heves havazás közepette megkért, hogy építsünk hóvárat. Megpróbáltam elodázni a dolgot - szokásos felnőtt magatartás szerint -, de hamarosan látnom kellett, hogy ebbéli tervezgetésemet képtelen leszek megvalósítani. Ezért hamarosan nekikezdünk a munkálatoknak. Hólapáttal túrtuk, hánytuk, hordtuk a havat. Időnként meg-meg említettem, talán mára elég is lesz. De fiam részéről azonnal jött az ellentmondást nem tűrő felelet: Nem! Hóvárat építünk! Minden embernek vannak felettesei, nekem is... Tovább építettünk, egy kicsit elfáradtunk, egy kicsit izzadtunk, de rendületlenül tovább munkálkodtunk, és a hóvár, ha csak centiméterekkel is, de növekedett. Jelentős - persze ez is viszonylagos - idő eltelte után végre felépítettük a magunk hóvárat. Megfáradtan, átázva, de diadalérzéssel a szívünkben álltunk az építmény előtt. A hóvárat néztük, fogtuk egymás kezét, és nem beszélünk. Egy villanásnyi időre összepillantottunk. Semmit sem szóltunk, de többet mondtunk bármely ékesszólásnál. Éreztük: legyőztük a lustaságot, önmagunkat, és egy kicsit a természeti jelenséget.

Akkor ott gondolatban tovább mentem. Most egy darabig pátyolgatjuk a hóvárat, megpróbáljuk megmenteni, átmenteni a nyárnak, de hamarosan rá kell jönnünk, hogy ez képtelenség. A természet, mint mindig az idők folyamán, most is legyőzi az embert. A hóvár előbb-utóbb elolvad. Helyén idővel víztócsa jelzi voltát, majd pedig az sem.

Ennek ellenére: mindörökké megmarad emlékképnek, mint egy szimbólumként lesz jelen egy apa és egy fiú életében. Engedve az élet folyamatának, egykoron az elmesélésben is tovább szárnyal a hóvár története. Amikor a nagyapáddal, amikor apám a dédapámmal..., legyőzte a lustaságot, egy kicsit a természeti jelenséget és egy kicsit önmagukat is, sűrű hóhullás közepette megépítették a hóvárat...

Az embernek - a maga idejében - mindig mindent meg kell tenni, amit megtehet, még akkor is, ha először úgy tűnik, hogy értelmetlen, hiszen, ha úgy vesszük, az életben minden értelmetlen, ha viszont nem...

B.N.

Sürgősen lépni kell

A magas talajvíz miatt Eleken harmadfokú készütségi fokozat van érvényben. Az emberek nap mint nap kemény küzdelmet folytatnak a természeti csapás ellen, de mi a helyzet a közös nyugóhelyen a temetőben. Kérdésünkkel Szelényi Ernőt, az eleki római katolikus egyházközség temetői bizottság tagját kerestük fel.

Szelényi Ernő egyebek mellett elmondta, hogy emlékezete szerint 1940-ben és '41-ben volt a jelenlegihez hasonló súlyosságú talajvíz veszély a településen. Abban az időben is a

fél település veszélyeztetve volt, a termőföldeken félméteres-méteres magasságú víz állt, sőt a Lőkősháza felé vezető kövesutat is víz mosta. A temető szempontjából a legmagasabban fekvő hely a középső részén található, a legveszélyeztetettebb területek pedig a Kétegyháza felé vezető út mellett, valamint az északnyugati részen lévő gyermektemetőben van, igaz ez utóbbi helyre csak nagy ritkán temetnek. De a jelenlegi talajvíz állása miatt a temető legmagasabb pontján is elég nyolcvan centiméternyit leásni, és máris víz csobban fel. Az egyházközség rendelkezik ugyan egy kisebb teljesítményű bűvár szivattyúval, de a kritikus pontokon egyszerűen képtelen ellátni a feladatát. Komolyabb, a jelenleginél legalább háromszoros teljesítményű szivattyúra lenne szükség ahhoz, hogy az ember - kritikus időszakokban - méltóképpen megadja a temetkezési módot az elhunytak. A tény az, hogy a temető gondja az egyházközséget nyomasztja, holott a megoldás szélesebb összefogást igényel, hiszen mégiscsak közös nyugvóhelyről van szó. Az egyházközség és a városi önkormányzat együttműködési kapcsolatot ápol, például a szemetet elszállíttatja a temetőből, tehát ezt a meglévő viszonyt kellene hatékonyabbá tenni ebben az esetben is.

B.N.

Farsang táján...

Vízkereszt napjától számítva húshagyó-keddig (hamvazó szerdáig) tart a farsang. Ez utóbbi már sokféle tilalom alá esik, hiszen a farsangzáró keddi maszkás felvonulás és az esti farsangzáró jelmezbál nem tarthat éjfélnél tovább! Ám ezt megelőzően - idén különösen hosszán - a farsang, a bálak időszaka. A régi hit szerint ez idő tájt igen sokan találták meg egy életre párjukat, az anyakönyvek szerint is gyakoriak voltak a házasságkötések. Reméljük, hogy idén sem lesz másként...

A farsangi bálakról szeretnénk tájékoztatni a tisztelt Olvasókat, bízva abban, hogy ezen vigasságoknak résztvevői kívánnak lenni!

Hagyománynak tekinthető, hogy soknemzetiségű kisvárosunkban a lakosság különböző nemzetiségű szokásait - zenéjét, táncát, viseleteit - felvonultató nemzetiségi farsangi bálaknak lehet részese. Idén a bálak sorában a románság jár élen, batyus, műsoros román bálukat 2000. február 19-én, szombaton este 7 órától rendezik meg a művelődési központban. Zenét szolgáltató zenekart Romániából kíván hozni az Eleki Román Hagyományőrző Néptánc Egyesület, mint rendező szerv.

A zenekar megválasztása és meghívása a közeli napok feladata lesz számukra. Ennek megbeszélése érdekében az egyesület vezetősége - saját költségen - még januárban elutazik Romániába. A belépődíjat 500.- Ft/főre tervezik, melyen az eleki román táncsoportok adnak műsort és nyitótáncot. Várhatóan több jeles néptáncgyűttes tagjai (Magyar Állami Népi Együttes, Honvéd Művész Együttes, Jászság Néptánc Egyesület, Bartók Táncgyűttes stb.) is részt vesz a vigasságon, zenekarok (a gyulai Téglás Zenekar, Békés Banda Békéscsabáról) is résztvevője lesz a bálnak.

A román bált a batyus cigány bál követi, így arra előreláthatólag február 26-án, szombaton este 7 órától kerül sor a városi "Reibel Mihály" Művelődési Központban. A

feltehetően temperamentumos, igen jó szórakozást biztosító bál zenekara jelen pillanatban még nem ismert, több megoldáson is gondolkodnak. A szokásos néptáncműsor és nyitótánc itt sem marad el. A belépődíj megállapítása még folyamatban van.

S ha kialudtuk a két bál fáradalmait, az egyik legrangosabb, műsoros sváb batyus bál részesei lehetnek az érdeklődők március 4-én este 7 órától a művelődési központban. A rendező szervek Pilisvörösvárról a "Lustige Musikanten" zenekart hívták meg a bálzók zenéjének biztosítására. A helyi német folklórcsoportok is bemutatkoznak és nyitótáncot adnak a bálon. Tombolát is készítenek a közönségnek, melynek sikere érdekében várják a nagylelkű adományozók adományait, melyekkel gazdagítani szeretnék a tárgynyermények özönét... A rendező szervek kérik, hogy mindazok, akik tárgyi- és egyéb adományaikkal hozzájárulni kívánnak a bál sikeréhez, azokat adják le, juttassák el a Városi Könyvtárba a bált megelőző napig, melyet előre is köszönettel vesznek.

A farsangzáró-keddi városi, utcai maszkás felvonulás március 7-én kerül megtartásra, melyre kérik a tisztelt Lakosság megkülönböztetett figyelmét. Kérik, hogy fogadják szeretettel a felvonuló maszkákat, hiszen a régmúlt hagyományait ápolják ők, mentik át a jelenbe, s talán a jövőbe... A farsangot idén ez az este 7 órakor megrendezésre kerülő farsangzáró bál zárja le a városi művelődési központban.

Éjféltkor kezdetét veszi a hamvazó szerdával induló, és egészen húsvétig tartó nagyböjt, mely idő alatt a bálak, hangos, zenés, táncos multságok már nem fordulhat(tak)-nak elő... A legszebb és - úgy tűnik, hogy legidőtállóbban - a helyi németiség őrzi az úgynevezett "böjt közepe" (mite in der Fasta) ünnepét, mely a fiatalok számára oly hosszúnak tűnő böjt közepén színesítette társas életüket. Ennek időpontja a farsangzáró keddet követő negyedik hét szerdája. Évek óta a német kisebbségi önkormányzat és az Eleki Németek Egyesülete megtartja a hagyományoknak megfelelő tiszteletet: ekkor a hagyományos kolbászos tojásrántotta kerül az asztalra, melynek elfogyasztása után tejet isznak (manapság már inkább üdítőt, a felnőttek némi borocskát). Az egyéb hagyományokat is felelevenítő rendezvényt a székházukban tartják meg, melyen még talán Zimmermann Feri bácsi és Niedermayer Attila gombos harmonikája is megszólal a csendes daloláshoz.

Újkeletű, de úgy tűnik meghonosodó rendezvény a városban az úgynevezett magyar bál. El kell mondanunk, hogy ezen bálak évről évre sikeresebbek. A kezdetekkor a szervező-rendező Csuvarszki-házaspár és gyermekeik úgy döntöttek, hogy a magyar bál időpontja minden esztendő március 15-éhez legközelebb eső szombat este legyen, s ezidáig - úgy 5-6 év óta - még nem tértek el ettől.

A cikk írásakor erről a bálról részleteket még nem tudunk szolgáltatni, de a jövő havi lapunkban visszatérünk a tudnivalókra.

Lesz tehát bőségesen szórakozási lehetősége, alkalma Elek város apraja-nagyjának az ideai farsangon is. És az óvodák, iskolák farsangi rendezvényeiről még szót sem ejtettünk, pedig minden biztonnal bővelkednek majd ezen és egyéb intézmények is hasonló rendezvényekben. Erről ugyancsak következő lapszámunkban adunk hírt minden kedves Olvasónknak.

Topa Sándorné

Az egészség hullámhosszán

Vannak olyan szakmák, hivatások - a védőnői szolgálat is ilyen - amelyek teljességgel mentesülnek az időbeliség korlátaitól, hiszen a folyamatosságon, a dina- mizmuson alapulnak. Ennek tényében Schreiber Jánosné, eleki védőnőt az elmúlt esztendő áttekintésére kértük meg.

Schreiber Jánosné egyebek mellett elmondta, hogy az egészségvédelem hatékonysága érdekében elképzelt kis- és nagycsoportos programokat - például az anyatej fontossága, előnye, a személyi higiénia, vitaminokról, a táplálkozási szokások, ezen belül pedig a helyes táplálkozás, az életmódról, életvitelről, a fogápolásról, a testmozgásról - sikerült megrendezni, és megfelelő tartalommal megtölteni.

Ezek az előadássorozatok valamennyi - iskolástól idősekig - nemzedéket felöleltek.

A közelmúltban az általános és a középiskolások bevonásával, kérdőív segítségével, egy felmérést végeztek, a háromszáz megkérdezett - név nélkül - kellő őszinteséggel válaszolt családokat, egészséget érintő kérdésekre, a kérdőív értékelése egyébként folyamatban van.

Az említett kutatómunkában, de az egész évi tevékenységre jellemző volt; az iskolák munkaközösségei példamutatóan együttműködtek a védőnői szolgálattal.

A védőnő örömmel jegyezte meg: ebben az évben - a nehézségek ellenére - egy gyermeket sem kellett elszakítani a családjától és állami gondozásba adni, az eredmény mögött fáradtságos, kitartó munka áll, de mindenképpen megérte a fáradozás, a családok éltek az erkölcsi támogatással.

B.N.

Az iskolák története Eleken

Bevezetőül elmondom a kedves Olvasónak, hogy tudatában vagyok annak, hogy ezt a munkát nem nekem és főleg nem most (ilyen későn) kellett volna megírni. Erre a munkára az iskola élén álló - egymást váltó - igazgatók vagy a helyetteseik lettek volna illetékesebbek. Akkor mégis miért vállaltam fel? Mert hiszek abban, hogy egy felfelé ívelő, békés, boldog jövője csak annak a népnek - településnek - lehet, akik ismerik és becsülik a múltjukat is!

Munkámat nehezítette, hogy a témával kapcsolatban semmiféle megbízható, hiteles dokumentumokat nem találtam. Forrásanyagot a még élő és köztiszteletben álló volt "diákoktól" próbáltam összegyűjteni, akik bizony már 70-80 évesek. Fájdalommal értesültem és keserűen írom le, hogy közülük Schneider György és Zimmermann György eltávoztak, örökre.

Mindenki segítőkész és emlékezni próbáló volt. Tisztességesen, hitelesen és hűen beszéltek. Nem akartak "új történelmet" kitalálni. Csak a tisztelet hangján tudok róluk írni. Segítőimnek szeretnék így nyilvánosan is igaz szívből köszönetet mondani és jó egészséget kívánni! Nevüket, bizony mondom, hogy megemlítem az egyes iskolatípusok bemutatásánál.

Végezetül elmondom a kedves Olvasónak, hogy próbáltam az igazat, csakis az igazat, az akkori valóságot megírni. Ennek ellenére tévedhettem is! Köszönettel veszem kiegészítésüket, helyreigazításukat.

Római Katolikus Gazdasági és Háztartási Szakleányiskola

Eleken 1924-ben vetődött fel annak a gondolata, hogy a 6 elemi iskolát végzett lányoknak külön iskolát nyissanak. Olyan iskolát akartak, ahol a lányokat megtanítják a főzés, a házvezetés és a konyhakertekben adódó munkára. Az iskola megvalósításának fő szorgalmazói a plébánosok voltak. 1925-1935 évek között dr. Csepregi Imre, majd 1935-40 évek között Reibel Mihály.

A minisztérium engedélyezte (81599/1925) a 3 éves iskolát, ahol a tanítás 1925. szeptember 23-án 31 tanulóval meg is kezdődött. Eleken ez akkor nagy ünnep volt. Hiszen a tanévnyitás egybeesett a betelepítés 200-ik évfordulójával. Az iskola vezetését és az oktatást a Szegedről érkezett "Szegény Iskolanővérek"-re bízta.

Az iskolát átmenetileg (2 évig) a Menházba (ma Szociális Otthon, Béke u. 4.) helyezték el. Közben az egyház a Hosszú utcában a 338-as számú házat megvásárolta (később Harruckern strasse, Beloiannis út, Lőkősházi út, "zárdá"). Az épület utca felé eső részét (14 éve lebontották) kolostorra alakították ki a női szerzetesrend tagjainak. Ehhez építették hozzá a Gazdasági Iskola 4 tantermét, tornatermét és a gyakorlókertjét.

Az épületegyüttest 1929. szeptember 4-én szentelték fel. Ekkorra az iskolának már 4 osztálya volt 67 fővel.

Az iskola életszerűségét az alábbi összegzés is bizonyítja. 1925-1940 közötti években, tehát 15 év alatt az iskola 256 fő vallásos, erkölcsös és nemzeti érzületű, jövő háziasszonyt és családanyát bocsátott ki!

Az osztályokban a helybeli tanulók mellett Kevermes-Dombiratos-Kamrás-Almáskamarás és Kunágotáról jöttek a tanulók. A tantárgyakat elsősorban az apácák tanították. A volt tanítványok szeretettel emlegették Bene Mária Dominicia, Német Mária Vilma, Mayer Mária Edelberta, Pfuhl Mária Annuntiata, Sáviczki Mária Borgia apácákat és Bodonyi Margit, Reitzi Jolán és Reznek Etelka világi tanárokat.

A tanárok megszólítása: tisztelendő nővér volt.

Nagyon szépen emlékeztek vissza volt iskolájukra és a tanárookra Gábor Ferencné (Rosenacker Katalin), Regős Györgyné (Emenet Erzsébet) és Wittmann Jolán. Iskolájukat nagyon hasznos iskolának mondták, hiszen az elekiek táplálkozásában forradalmi változást hozott. Ételnek eddig csak a krumplit, a babot és a szalonnát ismerték. Ez az iskola megtanította őket a tisztességes emberi magatartáson túl minden olyan dologra, melyet egy háztartást vezető asszonynak illet (most sem lenne rossz) tudnia! A közismereti tárgyak mellett a háztartással kapcsolatos tudnivalók fontos helyet kaptak a tantárgyak sorában.

Az alábbi kép a Háztartási ismeretek tankönyvből való.

A takarítás fáradtságos munkáját az iskola tantermein és folyósóin gyakorolták. Az iskola mosókonyhájában mostak és vasaltak. A konyhában tanultak meg főzni. A főzéshez szükséges alapanyagokat a tanulók vitték hazulról. A kész "ételkülönlegességeket" hazavihették.

Év végén egy bizottság előtt nagyon szigorú elméleti és gyakorlati vizsgát kellett tenni. A gyakorlati vizsgából mintaként: zsírfolt és kávéfolt eltávolítása a ruhából. Rézkilincs

tisztítása. Vasalás és keményítő készítés. Asztalterítés reggelihez vagy ebédhez. Levesbe való cérnametélt és csiga készítése.

Az iskola udvarán volt egy nagyon egyszerű nádtetős ház is, melyet az egyház Ehling Gyulától vásárolt meg. Itt két tantermet alakítottak ki, ahol a kézimunkázást gyakorolták. Volt itt Singer varrógép, szövőszék. A lepedők és a rongyszőnyegek készítésére Német Mária Vilma szövőmester apáca tanította a tanulókat. Év végén a legszebb kézimunkákból kiállítást rendeztek. A konyhakerti munkát az iskolához tartozó 840 m² területű "gyakorlókert"-ben sajátították el. Mindenkinek volt kb 2 m²-nyi parcellája, amit konyhakerti növényekkel ültetett be és gondozott. Év végén a szülők ezt is megnézhatték. Az egyháznak volt a határban 3 hold földje, rajta tanyával. Ez volt az "apácatanya". A lányok ide is kijártak és bekapcsolódtak az éppen soronkövetkező munkába.

A Gazdasági Iskola, mint oktatási intézmény 1940-es tanévvel megszűnt. De nem szűnt meg a szelleme! Mi történt tulajdonképpen? Az egyház az 1934-es tanévtől a minisztériumtól kérte és megkapta a Polgári Leányiskola (1888/1934) megnyitására is az engedélyt. A zárda épületében tehát két iskolatípus működött. A 3 éves Gazdasági és Háztartási Leányiskola és a 4 éves Polgári Leányiskola. 1940-re a létszám felduzzadt. A tárgyi és személyi feltételek szűkössé váltak. Dönteni kellett. Akkor a középfokú intézmény, a Polgári Iskola mellett döntöttek, melyre később írásban szeretnék visszatérni.

Végezetül eljátszadózom egy gondolattal: édes hazámban vajon lesz még egyszer egy olyan iskolatípus, ahol a lányokat valami hasonlóra is megtanítják?

Busa László nyugalmazott középiskolai tanár

Család helyett család

Akinek szűkebb környezetében élt már depressziós - levert, lehangolt - ember, az nagyon jól tudja, hogy az ilyen problémával küzdő egyén számára a legjobb, leghatásosabb gyógymód a szép szó, a megértés, a nyugodt légkör, ellenkező esetben a beteg nem fog meggyógyulni, még az orvos által felírt gyógyszer is hatástalan marad. Téma ügyben már több alkalommal megfordultam az eleki szociális otthonban, ahol pszichiátriai, értelmi fogyatékosokkal foglalkoznak, a fenti gondolatok mindannyiszor átfutottak rajtam. A minap arra kértük meg Popucza Mihálynét, az intézmény főnövérét, hogy mondja el munkájával, munkájukkal kapcsolatos észrevételeit.

Popucza Mihályné egyebek mellett elmondta, hogy immár 32 éve dolgozik a intézményben, ebből 16 évet, mint főnövér. Az érettségi után azonnal a szociális otthonba került, és az évek során, munka mellett, elvégezte az ápolóképzőt, majd pedig a vezetőképzőt, az eltelt három évtized során lépésről lépésre ismerkedett meg az intézmény életével. Elmondható, hogy a gondozottak más bánásmódot igényelnek, mint más átlagos fekvőbeteg intézményben, már csak azért is, mert a szociális otthon a betegnek a tényleges otthont jelenti. Tudni kell, hogy a gondozottak a betegségük miatt kiszakadnak a családi otthon melegéből, és sajnos többeket egyáltalán nem látogatnak meg. Az idők folyamán a betegek és az intézmény személyzete között kötöttség alakul ki, de ez teljesen érthető, mert a személyzetnek is az intézmény szinte a második otthont

jelenti, ezért az itt élők külön ügyelnek arra, hogy valóban jól érezzék magukat. Vannak olyan betegek, akik 10-15 évi itt tartózkodás után elkerülnek az intézményből, de nem felejtik el az eleki éveket, időnként vissza-vissza jeleznek, ezek a reagálások, ragaszkodások jól esnek a dolgozóknak, és elérzékenyítik őket. A betegekkel való gondoskodás nem erélyes, hanem szép szóval történik, nagyon fontos a lelki gondozásuk, a folyamatos párbeszéd. Minderre egyébként lehetőség nyílik a kics csoportos foglalkozásokon - egy lakószoba közössége -, megtárgyalják az aktuális gondokat, problémákat. A lakógyűlésen a személyzetten kívül részt vesz az intézmény igazgatója, valamint a foglalkoztató főnövére, emellett alkalmasszerűen vendégeket hívnak meg ezekre az összejövetelekre, mint például a főszakácsot, a főkönyvelőt. Ezekre a megbeszéléseken a betegek is rendszabályozzák egymást. A gondozottak érdekvédelmi bizottságába a lakók mellett delegálva vannak a foglalkoztató nővérek, a gondnok, valamint a városi önkormányzat illetékese, ezeken a gyűléseken nem csak a betegek, de a hozzátartozók részéről is kérések, kérdések fogalmazódnak meg, megbeszélük a házirend betartásának módját.

A gondozottak számára a házimunka végzése mellett alkalom nyílik a kulturális foglalkozásokon való részvételre, folyamatosan készülnek a nemzeti ünnepeinkre, tavasszal a farsangra, nyáron a majálisra, ősszel a szüreti bálra, télen pedig a mikulásra, a fenyőünnepre. Emellett rendszerességgel megtartják a betegek névnapját, természetesen a képességekből adóóan csak egy meghatározott körre lehet számítani, a tagok verset, prózát mondanak, de kisebb darabokat is megtanulnak, eljátszanak. A gondozottak körében igen népszerű a "Fele sem igaz", a Ki-mi-tud? játék, vetélkedő, ezekre a szellemi megmérettetésekre a betegek külön, komolyan készülnek. Ami a lényeg: a betegek figyelmét le kell kötni, valamint a szellemi képességeiket szinten kell tartani.

Az intézményben - 35 dolgozó - szőnyegszóvéssal is foglalkoznak, a munkafeladatokat aprólékosan felosztják, leegyszerűsítik. A teakonyhában sütnék-főznek, az elkészített finomságokkal pedig egymást kínálják meg a gondozottak. Az intézmény egyik érdekessége az úgynevezett házaspári szoba, amelyben immár több éve él egy nő és egy férfi.

A szociális otthonban minden reggel 10 perces időtartamban reggeli tornát tartanak, szép időben a szabadban, télen pedig az ebédlőben nyitott ablaknál. A lakószobák között folyamatos jelleggel tisztasági verseny zajlik, az értékelés - ellenőrző bizottság - minden hónapban titkos szavazással történik, a győztes szoba ajtajára egy hónapra kikerül a "Tisza szoba, rendes közösség" szövegű felirat, az erkölcsi elismerés mellett sütemény is megilleti a győztes lakószoba tagjait.

B.N.

Ezek történetek

Az eleki római katolikus egyházközségben az elmúlt esztendőben egyebek mellett a következő statisztikai adatokat jegyezték; huszonnégyen keresztkeltek - az egy év alattiak tizenhárman, az egy és hét év közöttiek kilencen, a hét éven felüliek pedig ketten voltak - az elsóáldozók száma tíz volt, a házasságekötéseké öt, és huszonhatan temetkeztek

katolikus szertartás szerint. Ami a hitoktatást illeti; az óvodásoknál két hitoktató - két csoportban - 14 gyermeket oktat, az általános iskolásoknál pedig egy hitoktató - öt csoportban - 62 gyermekkel foglalkozik.

Az egyházközség keretén belül az árvízkárosultak megsegítésére gyűjtöttek adományt, amelynek értéke több mint kilencvenezer forint volt.

Imanyolcad

A szeged-csanádi római katolikus egyházmegyében - egyházközségekben - január 16 és 23 között tartják meg a hagyományos imanyolcadot, amely településeken lehetséges, ott a más vallású hívekkel közösen rendezik meg az egységért való könyörgéseket.

B.N.

Irodalmi sarok

Rovatszerkesztő: Bernát Nándor

Amikor egy szerkesztő új sorozatot indít el egy lapban, mindig felemás érzéssel teszi azt, milyen lesz a fogadtatás, és lesznek-e, rendelkezésre állnak-e olyan alanyok, akik a folyamatosságot biztosítják. Az irodalmi sarokkal is hasonló volt a helyzet, az első közlések után megtorpanás következett. Természetesen akkor is tisztában voltam egy ténnyel: a dolgok - ha pozitív töltésűek - előbb-utóbb rendeződnek. Ezúttal is ez történt. A rovat mostani vendége az általános iskola negyedik osztályos tanulója, Piroska Elemér. Piroska Elemérnek jól megy a tanulás, kedvenc tantárgyai: német nyelv, magyar nyelv, matematika, környezeti ismeretek, testnevelés. Mindezek mellett nagyon szereti a verseket, és azokat szavalni, az eltelt időszak fellépéseiből következtetve tudja is szavalni őket, hiszen többek között az Apáczai Kiadó által meghirdetett országos vetélkedő területi döntőjén - Eleken - első helyezést ért el, a megyei - Békéscsabai - folytatáson pedig harmadik lett. Egy gyulai - városi könyvtárban - rendezvényen ugyancsak "bronzérmes" lett. Természetesen nem csak a versenyek, de a város különböző rendezvényeinek állandó résztvevője. Kedvenc költője Petőfi Sándor. És meglehet, hogy a mai világban egy kicsit furcsán hangzik, de Piroska Elemér igenis szeret tanulni, emellett olvasni, sportolni. Ezúttal egyik költeményét adjuk közre.

Piroska Elemér: Miért...

Ez a szó "miért" olyan sötét, mert aki kimondja valamit nem ért. Gyakran használom én is ezt a szót, hisz' a világ oly nagy, s én oly kicsiny vagyok. Miért nő a virág, miért zöld a fű? Nyáron a virág miért oly gyönyörű? A gyermekek arca miért lesz vidám? S miért lesz öreg az én nagymamám? Miért változik meg minden hirtelen? Ezt nem tudhatom meg, de meg kell értenem. Sok titok van mit gyermek meg nem ért, de kérdésem csak egy van: Miért?

Megjelenés előtt

(Kováts Zoltán: A népességfejlődés vázlatja a honfoglalástól 1920-ig. In: Frisnyák Sándor szerk.: Az Alföld történeti földrajza 895-1920. Nyíregyháza, 2000.)

Érdekes konferenciát fognak tartani 2000. április 17-18-án Nyíregyházán az Alföld történeti földrajzáról. Ekkor hangzik el egy szintén fontos referátum a térség népességfejlődéséről is. Az itt bemutatásra kerülő anyagból egy értékes kötet készül. Most egy olyan tanulmányt szeretnénk ismertetni, amely bizonyára nagy érdeklődést fog kiváltani. (Köszönet a szerzőnek, hogy írását még megjelenése előtt elküldte e cikk írójának.)

A szegedi főiskolai tanár, Kováts Zoltán a Krónika olvasói számára is ismerős lehet, hisz pl. néhány írását olvashatták lapunkban is (1997/4-5-6).

A szerző, mint ahogy mindig, most is felhasználta a nyugat- európai (főképpen francia) kutatások eredményét, amelyet összekapcsolt az értékállóknak tekinthető korábbi és mostani magyar szakirodalommal is.

Emeljünk ki néhány olyan kérdést, amely érdekes lehet a laikusok számára is!

Az 1950-es évek végétől nagyon sokat fejlődött a magyar történeti demográfia, vagyis a magyar történészek egy része francia mintára, főképpen anyakönyvi adatok, illetve egyéb statisztikák alapján próbálták, próbálják meghatározni egy adott település népességének nagyságát, mint ahogy Magyarország össznépességét iskülönböző időszakokban. Ennek a tudománynak (történeti demográfia) az egyik jeles képviselője dr. Kováts Zoltán is, aki már több mint 40 éve foglalkozik ezzel a kérdéssel. Ő írta meg pl. Debrecen, Szeged, Békéscsaba történeti demográfiaját is. A jelentőségét még azzal is kiemelhetjük, hogy Szegeden iskolát is teremtett általa, hogy tanítványainak egy részét is "megfertőzte" ezzel a szép, de rendkívül munkaigényes tudományos munkával.

Ennek ellenére vannak fenntartásai, mert pl. sok történész tudomást sem vesz ezekről az új eredményekről.

Olyan érdekességet is megtudhatunk pl. az 1990-es magyarországi népszámlálásról, hogy az összeírt és a továbbvezetett össznépességi adatok között 200 ezres eltérés mutatkozott! A miéértre a hivatalos válasz ez volt: nem volt elég pénz az összeíró lapok ellenőrzésére! Ez magyarázat a sokkal korábbi statisztikák problémáira is.

A múltban igen magas volt a termékenység, a családokban született gyermekek száma, de ugyanakkor a halálozás is magas volt! A különböző járványok miatt nagyon sokan meghaltak, ami a családrekonstrukciós módszerrel pl. jól kimutatható.

Franciaországban kb. 170 családrekonstrukciós vizsgálat készült (anyakönyvi adatokból utólag össze lehet állítani a családokat), hazánkban ennek csak a töredéke! A szerző szerint Franciaországban a XVIII. század végéig 1-4 ezrelékes természetes szaporodással számolhatunk, ezt bizonyítják a magyarországi kutatások is.

Gyakori hiba az is, hogy sokan az anyakönyvi adatok alapján, a keresztelések számából kivonják az elhalálozottak számát, és így mutatják ki a növekedést. Ez azonban tévedés, mert a kutatások azt is bizonyítják, míg a keresztelések bejegyzése 90%-os, addig a halálozásoké 70%-os!

Nem régen "ünnepelte" a hivatalos Magyarország a honfoglalás 1100. évfordulóját. A történészek véleménye pl. megoszlik abban, hogy mennyien lehettek ekkor őseink. Egyesek szerint (Kristó Gyula) ez a szám kb. 0,25-0,35 millió, míg a szerző szerint ez 1,0 - 1,5 millió! Mi ez az óriási különbség? Kováts nagyon elgondolkodtatót válaszol erre a kérdésre (vagyis Kristó Gyula vajon miért minorizálja a magyar történelmet?): "Kristó

Gyula már valószínűleg nem emlékszik a nagy Molnár Erik - Mód Aladár vitára. A történelemtanárok voltak a hibásak az 1956-os ellenforradalomért! Túlzott volt a nemzeti öntudat! Ideológiailag le kellett törni, nehogy még egyszer bekövetkezzen az »ellenforradalom«. Egyszerűen nem értem, nem tudok jó magyarázatot találni."

Hazánk népessége 1200-ban 2,4 millióra, 1500-ban 5,0-5,5 millióra, 1790-ben 9,5 millióra tehető. De olvashatunk még sok másról is.

A tanulmány végén megismerhetjük az a tragikus közismert tény is, hogy 1981 óta 700 ezerrel csökkent Magyarország népessége! (2000-ben valószínűleg 10 millió alá süllyed Magyarország össznépsége!) Ezt azzal nem intézhetjük el, hogy a fejlett világban is hasonló a helyzet. A rendszerváltás előtt erről biztosan nem lehetett beszélni (legjobb esetben is elhallgatták az e témával foglalkozó munkákat).

Mit lehet tenni ebben a tragikus helyzetben? A történelmi demográfus erre ezt a választ adja: "A magyar törzsnépesség elfogyása megállíthatatlan folyamattá vált. Egy elfogyó népesség lassan felszámolódik, hacsak nem fogja tudni majd asszimilálni a betelepülőket. Ilyen körülmények között rendkívül nagy szükség lesz történelmi tudatunk erősítésére. Tudjuk, hogy kik voltunk, hogy milyen súllyal vettünk részt Európa történetében."

Minél több ilyen és ehhez hasonló szellemiségű írásokra, kutatókra lenne szükségünk!

Rapajkó Tibor

Az események örvényében

Az utóbbi évek eleki rendezvényein nem hiányoznak a korhú dokumentumot szolgáló újságcikkek, egy-egy ilyen alkalomi kiállítás számos érdeklődőt vonz maga köré, az újságkivágásokat Topa Sándorné, az eleki Reibel Mihály Művelődési Központ volt népművelője gyűjtötte csokorba, hozzá fordultunk kérdésünkkel.

- Mikor és milyen indíttatásként kezdett újságcikkek gyűjtésével foglalkozni?

- Kórházban voltam 1972-ben. Látva a körülvevő személyzet áldozatkész, odaadó munkáját, úgy éreztem, hogy ezt a segítőkészséget a nagy nyilvánosság előtt is meg kell említenem. Egy köszönő hangvételi írást publikáltam az újságban. Igaz, már előtte is rendszeresen tudósítottam a lapokat, de akkor azt a cikket félretettem magamnak. A másik momentum: azt, hogy tulajdonképpen a főiskola népművelés-pedagógia szakára iratkoztam, egykori gimnáziumi tanáromnak, osztályfőnökömnek, dr. Mester Györgynek köszönhetem. Amikor egy pénteki napon nyilvánvalóvá vált a felső intézménybe való felvételem, gondoltam, felkeresem tanáromat, hogy köszönetet mondjak neki, de akkor úgy voltam, hogy ezt a látogatást hétfőre halasztom. Sajnos azonban azon a hétvégén elhunyt dr. Mester György. Nagyon megrázott a halála, egy publikációval emlékeztem meg róla. Hát így kezdődött. Aztán amikor befejeztem a főiskolát és elkezdtem dolgozni az eleki művelődési házban, már tervszerűen gyűjtöttem az eleki, kulturális vonatkozású írásokat, de kutattam korábbi anyagok után is, a legrégebbi cikk '56-ban íródott.

- Komoly értékeket hordoz ez a gyűjtemény. Milyen nagyságrendű anyag gyűlt össze az évek folyamán és mikor volt belőlük az első kiállítás?

- Valóban értékes anyagról van szó, ennek igazát a település szakdolgozatírói tudnák alátámasztani, hálásak is érte. Mára mintegy ezer Elekkel kapcsolatos írást gyűjtöttem

össze, az első kiállítást pedig '96-ban, a várossá nyilvánítás, illetve az elekiek világtalálkozója kapcsán rendeztük meg.

- A jövőre nézve milyen elképzelési vannak?

- Az első kiállításakor még nagy volt a lelkesedés, akkor többek között az is elhangzott, hogy az anyagot leporellós technikával kellene átmenteni az utókor számára. Ez az elképzelés azonban nem valósult meg. Azt gondolom, hogy pályázati erőforrással gondozhatjuk a gyűjteményt. Az elkövetkezőkben pedig folyamatosabb jelleggel kellene kiállításokat rendezni, hiszen az érdeklődés ezt kívánná meg.

B.N.

Egyszemélyes “zenekar”

A technika már a hetvenes években is csodálatos dolgokra volt képes, részben ennek is köszönhető, hogy Mike Oldfield egyszemélyes “együttesként” elkészítette két meghatározó - könnyűzenei szempontból is - albumát, a Tubular Bells-t és az Ommadown-t. Azóta mérföldkövekkel fejlődött a technika, a tudás és annak értéke, értékelése - Mike Oldfield huszonnyolc hangszeren játszik kitűnően, nem beszélve alkotói képességeiről - változatlan maradt.

És, hogy mi köze van a zenének a sporthoz? Nos annyi, hogy a most aranylabdás Rivaldo nyugodtan alkothatna egy csapatot, természetesen, ha erre, fizikai értelemben lehetőség nyílna. Képzeljük csak el, milyen briliánsan oldódna meg a csapaton belüli összjáték, az egyes csapatrészek funkcionálása. Félelmetes, még gondolatban is. De, hogy ez képtelenség, a szurkolók, rajongók ennek tudatában is maradéktalanul elégedettek a brazil középpályás teljesítményével. A bal lába többmillió - dollárban - profitot produkál a munkáltatójának, a jelen pillanatban a spanyol FC Barcelonának, a befektetett munka, energia, tudás függvényében csillagászatilag is többet, mint számtalan vállalat, kft., vagy részvénytársaság az országban. Mert tudni kell; Rivaldo veleszületett östehetség birtokában van, azok a megoldások, amelyeket a legminőségesebb európai futball színpadán - Bajnokok Ligája - időről időre bemutat; például az angol bajnokságban - a kontinens egyik legerősebb mezőnye - nevelkedett, edződött, fordulóról fordulóra gyűrődött Dixont egy mérkőzésen háromszor kötényezte meg (értsd: a lába között gurította el a labdát), majd a bal szélen elfutva bal sarokkal ívelt kapu elé, egyszerűen fantasztikus, fenomenális volt. Az, aki valamikor, valamilyen - bármilyen szinten! - fokon is megpróbálkozott a sportággal, az tudatában van annak, hogy miről is értekezünk.

Az “Aranylabda” várományosainak mezőnyéről néhány szóban; a brazil, félelmetes bal lábáról híres Roberto Carlos mindössze egy szavazatot kapott az európai sportújságíróktól, de ugyanennyi voksot gyűjtött be például a holland Edgar Davids, vagy az angol Andy Cole is, a “csipetnyi” testcselek kivitelezője a nigériai Nwankwo Kanu, vagy a brazil Ronaldo két-két pontot tudhat magáénak, végül is - az olimpiai játékok során pontot érő helyezések - a felsőház ekképpen alakult az idei - 1999 - France Football szavazatán: 6. Roy Keane (ír, Manchester United), 5. Luis Figo (portugál, FC Barcelona), 4. Gabriel Omar Batistuta (argentín, Fiorentina), 3. Andrej Sevcsenko (ukrán, AC Milan), 2. David Beckham (angol, Manchester United), 1. az 1972. április 10-én született Rivaldo

Vitor Borba Ferreira (brazil, FC Barcelona).

B.N.

Majd tavasszal...

A megyei asztalitenisz csapatbajnokság második összetett fordulóján - egy-egy alkalommal több forduló mérkőzését is lebonyolítják - is már túl vannak az érintett - 13 csapat - együttesek. Mint a sportkedvelők jól tudják, az elekiek is részt vesznek az említett megmérettetésben. Az eddigi küzdelmek távirati stílusú meghatározása: négy győzelem és két vereség. Az eddigi összkép ecsetelésére Turóczy András, az egyik oszlopos, meghatározó játékos vállalkozott, aki egyebek mellett elmondta, hogy sokáig kérdéses volt, egyáltalán indulnak-e a bajnoki küzdelmekre, végül is összállt a csapat, és - önköltséges alapon - megteremtődtek az anyagi feltételek is, így az egymást követő második évben az elekiek is kiveszik részüket a bajnoki pontvadászatból. A munkahelyi elfoglaltságok miatt az edzéstáogatottság nem érte el a megkívánt normát, talán ezzel is magyarázható, hogy a játékosok nem minden esetben tudták hozni a maximális tudást, de mindezzel együtt nincs ok az aggodalomra, majd tavasszal jobban fog menni a csapatnak. Egyébként is a táblázat felső házába - az első négy hely egyikére - várják a csapatot.

Végül, de nem utolsó sorban, említsük meg az eleki asztalitenisz csapat játékoskeretét: Soós István, Áment Gábor, Rotyis György, Turóczy András.

B.N.

Új vezetőség Eleken

Az Eleki Labdarúgó Egyesület január 11-én kedden este 18 órakor tisztújító ülést tartott az eleki Reibel Mihály Városi Művelődési Központ kamara termében.

Az ülésen az egyesület tagsága a korábban lemondott 7 fős vezetőség helyére új vezetőségi tagokat választott, módosította az egyesület alapszabályát. A közgyűlés határozata alapján a jövőben az Eleki Labdarúgó Egyesület vezetői feladatait az alábbi 9 fő látja el: László János, Drágos József, Görgényi András, Árgyelán György, Hotya Mihály, Ottlakán György, Gémes Lászlóné, Brusznyiczki Mihály, Verindán Károly.

A tagság a lemondott elnök Kecskeméti János helyébe id. László Jánost választotta meg. Mikulás Mihály lemondott edző helyett a csapat új tréneré Harsányi Máttyás lett.

A közgyűlés az alapszabályban elfogadott 500.- Ft/fő/év tagdíjat 1.000.- Ft/fő/év-re módosította.

Az ülés után az eleki sportbarátok elmondták, hogy bíznak abban, hogy az újonnan választott vezetőség az új edző közreműködésével eredményes csapatot kovácsol a mindezidáig széthullásban lévő Eleki Labdarúgó Csapatból. A játékosok hangsúlyozták, hogy az előrelépés érdekében, a tőlük elvárható legmagasabb színvonalon játszanak majd.

Kiss Mihályné

Folytatódott

Az eleki általános iskola DSE szakosztály szervezésében zajló téli kispályás labdarúgó bajnokságban - két újabb forduló lejátszásával - folytatódtak a küzdelmek. A legfrissebb eredmények a következők voltak: Szakiskola-Reggeli hatos 5-3, góllövők: Zsiga (3), Jónás, Méreg, illetve Kovács (2), Wittmann.

Biggi Boy-Tomi Söröző 4-2, góllövők: Lénárt (2), Görög, Mózer, illetve Hack (2). DSE-EVI Kft., 0-0. ELEKÉP-Playboy 8-0, góllövők: Stumpf (2), Krisan, dr. Nagy, Gál (2), Gálea. EVI Kft.-Szakiskola 3-2, góllövők: Fábián, Kubinszki, Frank, illetve Méreg, Szabó. Biggi Boy-Playboy 13-1, góllövők: Kapocsán (3), Lénárt (3), Borsi (4), Botás A., Görög, Borsi R., illetve Barát. Tomi Söröző-ELEKÉP 4-4, góllövők: Farkas, Veder (2), Hack, illetve dr. Nagy (2), Bányai, Krisan Cs. Reggeli hatos-DSE 4-2, góllövők: Blok (2), Kovács, Verindán, illetve Gál, Lázok.

A táblázat:

1. DSE3	2	1	0	13-2	7
2. ELEKÉP	3	2	1	0	13-3 7
3. Biggi Boy	3	2	1	0	12-4 7
4. Tomi S.	3	2	0	1	15-11 6
5. Szakisk.	3	1	0	2	10-14 3
6. EVI Kft.	3	0	2	1	2-4 2
7. Reggeli h.	3	0	1	0	4-12 1
8. Play Boy	3	0	0	3	4-23 0

B.N.